

**Nederlandse Vereniging van Belangstellenden
in het Spoor- en tramwegwezen**

RAILVERTIER

EEN UITGAVE VAN DE NVBS-AFDELING DEN HAAG

AFLEVERING 4

3 DECEMBER 2020

VERSCHIJNT IN CORONATIJDEN TWEE MAAL PER MAAND

NB. Ontvangers kunnen desgewenst reageren op het emailadres van de afdeling:
NVBSafdDH@outlook.com.

Dus liever NIET op eherbie@ziggo.nl / 'afzender beantwoorden'.

TERUG IN DE TRAM - 1997

Een bijdrage van *Adje van Daalen*

Beste allemaal,

Deze bijdrage kent een tweedeling:

- Een rit met het HOVM in juli 1997
- Waarom tramliefhebber?

Het verslag van de tramrit heb ik ooit ingestuurd voor 'Haagse Tramhistorie' van het HOVM, maar het is daar nooit geplaatst. Het doel was mijn vader, die in een zorghotel aan het bijkomen was van een operatie. Ik woonde toen in Groningen, ging vroeg naar Rijswijk, even op bezoek. Daarna snel naar het HOVM, meegereden, en toen terug en het aan mijn vader verteld.

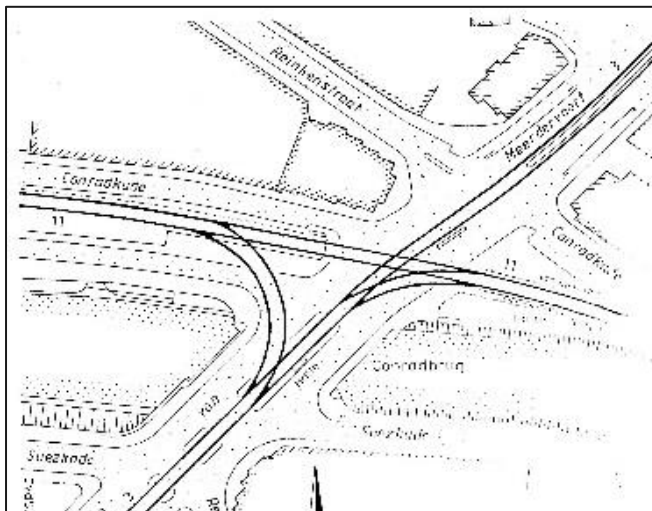
Als oud-Rijswijker was ik - het kan raar lopen - in Groningen terecht gekomen, ik was al 32 jaar weg uit Den Haag e.o. Op een bezoekdag aan mijn ouwe zieke Haagse vader had ik ook een kijkje in de Frans Hals genomen en een museumrit gepland. Jaren niet geweest en ik keek mijn ogen uit. De remise zelf zag er goed uit, metselwerk en deuren strak en goed in de verf. Een mooie uitstalling van trams en ook oude bussen, toch leuk. Een prima expositie van veel oude HTM-spullen. Ach, hoe vaak heb ik aan de Trekweg de bestuurder gevraagd: "Heeft u nog lege kaartboekjes, meneer?". Hier lagen ze allemaal! Een stukje video gezien van de Blauwe Tram naar Leiden, ook al vol van herinneringen. En toen rijden. De tram zou Duindorp en Scheveningen Haven aandoen, maar zelfs mijn vader - SHTM-donateur van het eerste uur - kon de route niet voorspellen. Terug bij hem thuis aan zijn ziekbed heb ik verteld hoe die route was. Zo:

Om 15.15 uur vertrok de 1022 en even daarna de 265 met mij erin op de dwarsbank achter de voorste balkondeur. Bij het wegrijden stootte ik mijn kop tegen het raam. Au! Net als vroeger in lijn 12 naar mijn oma. Uit de remise als lijn 11 richting Scheveningen; wat maakten die trams vroeger toch een herrie! Daar kwam de conducteur al aan. Een retour voor vijf piekjes, geen geld voor een geweldige middag toch?! Ik kijk weer naar buiten en in plaats van de ruimte om de route van lijn 11 rijden we in een smalle straat! Voor mij ongemerkt

Remiseterrein HOVM – Frans Halsstraat met de 1022 en de 265 waarmee Adje van Daalen in 1997 zijn rit maakte. (De 265 had toen nog geen gele koepel; die was bruin.)

hebben we de 12 voorgedraaid. De hele route naar Duindorp af en na het rondje voor de duinen weer terug naar de Laan van Meerdervoort. Nu blijken we even lijn 3 te zijn want we gaan rechtdoor, maar bij de Conradkade linksaf - die

scherpe boog lag er toen nog - en weer als 11 naar Scheveningen Haven. En wie zit hier op een warme zondagmiddag in de 265 naast een GTL vijf minuten mooi naar de zee te kijken? Deze jongen dus.

De scherpe boog bij de Conradkade, in gebruik van 1968 tot 2005.

Terug van het strand draaien we de Statenlaan in, dat had ik wel verwacht. Dus als lijn 10: Prins Mauritslaan - Stuwstraat, zo weet u direct hoe oud ik ben. Maar weer een verrassing, want vóór het Gemeentemuseum gaan we naar links, liggen hier rails? Ja, we zijn de Eisenhowerlaan ingeslagen en na het Congresgebouw (North Sea Jazz) rechtsaf de Scheveningseweg op. Plein 1813, Parkstraat / Voorhout, waar ik jaren naar de Koningin heb gezwaaid op de derde dinsdag, want mijn vader wist dat je daar laat kon komen en toch vooraan kon staan. Ik vraag me af hoe we door het centrum zullen rijden, al die brekerij! Maar tot mijn zoveelste verrassing gaan we linksaf de Lange Vijverberg op.

'Lijn 9' zei ik; 'Nee, 16', verbeterde mijn vader mij. En langs CS via de Ammuntiehaven naar het Spui. Verder via HS, dat er gelukkig weer helemaal staat, terug naar de Frans Hals. Ik herhaal het compliment dat ik aan de bestuurder gaf: goed gereden en een prachtige route.

Mijn vader had met zijn ogen dicht mijn routebeschrijving helemaal meegereden en zo beleefde ik met hem de route voor de tweede keer.

SHTM-mers, bedankt! Volgende keer ga ik met de 57 mee naar Delft.

Adje van Daalen, Groningen, 14 juli 1997

Deel 2:

Vraag: Waarom tramliefhebber?

Antwoord: Geboren in 1948 op de Broekslootkade, wat later de eindlus werd van lijn 10. Deze lus was in gebruik van 1952 tot de opheffing van dit deel van lijn 10 in mei 1966. Een bijzonderheid: In de Stuwstraat kruiste lijn 10 zichzelf.

Deze plattegronden kunnen wellicht iets verduidelijken

Twee 800-motorwagens aan het beginpunt op de Trekweg, begin jaren '50

Drie maal een PCC op lijn 10 in de bocht van de Broekslootkade naar de Stuwstraat

En zo de Stuwstraat in, richting Scheveningen ....

Naschrift door Erik Herbschleb

De laatste (tientallen) jaren is deze buurt compleet op de schop gegaan. Vrijwel geen steen staat meer op de andere. De bijgaande foto is in 2016 genomen op de plek waar vroeger de Stuwstraat liep.

De teletekstpagina is van 12 juli 2017. Nog meer veranderingen dus, totdat hier een "wijkpark met allure" ligt.

P 103 103 WEST   Wo 12 jul 10:00:11

Cromvlietplein wordt wijkpark

DEN HAAG Het Cromvlietplein in de het Haagse stadsdeel Laak wordt omgevormd tot een 'wijkpark met allure'.

Buurtbewoners maken op dit moment zelf plannen voor het gebied. Het stadhuis houdt zich op afstand. Voor het project is drie miljoen euro beschikbaar.

Het Cromvlietplein ligt in het hart van de Molenwijk. Maar het is nu nog een 'beetje chaotisch', zegt wethouder Rabin Baldewsingh (PvdA). Er is groen, een kinderboerderij, moestuinen en een speeltuin. 'Maar het wordt niet goed gebruikt.' Daarom flink onder handen genomen.

Informatie over rampen..... 112

-	+	113	203
---	---	-----	-----